

Birger Vikström, Stig Sjödin, Jan Gehlin, Walter Dickson, Matts Rying, Erik Norlander, Otto Karl-Oskarsson och Rut Hillarp på en bild i Svenska Dagbladet 21 mars 1949.

Från redaktionen

Den enda kvinnan i mängden av män, den ensamma poetissan bland de Stora Poeterna, undantaget från regeln, katten bland hermelinerna. Ja, så tedde sig länge den typiska bilden av kvinnan i litteraturhistorien. På bilden härövan, från Bonniers litterära salong 1949, representeras den ensamma kvinnan av *Rut Hillarp* – poet, frilansfilmare, lärare och feministisk pionjär. Då drabbades hon av tillmälen som "intelligenspinuppa" och fick finna sig i att bli recenserad för sina bara axlar och frisyrier istället för den poesi hon framförde. Nu, 1994, fyller Rut Hillarp 80 år och kan uppleva hur hennes verk succesivt omvärderats och av sentida feministiska forskare integreras i den litteraturhistoria som hon tidigare uteslutits från. Den ensamma kvinnan har fått nytt sällskap.

Omvärderingar, perspektivbyten, positionsförskjutningar är ett genomgående tema för

detta nummer av *KvT*, som vi helt och hållet ägnar åt *feministisk litteraturforskning*. Eftersom det är precis tio år sedan *KvT:s* första stora nummer om *kvinnolitteraturforskning* kom ut, så har det fallit sig naturligt att förankra perspektivet vid utsiktspunkter både av igår, idag och imorgon.

När vi tittade i backspegeln så fann vi att många av de diskussioner som fördes då fortfarande är i högsta grad intressanta och giltiga. Då, 1984, precis som nu, 1994, är nyckelorden för det ständigt expanderande feministiska forskningsfältet mångfald och bredd. Men ser vi oss omkring i nuet och därefter söker blicka framåt i tiden, på andra sidan sekelskiftet, så blir förändringarna, positionsförskjutningarna också synliga. En sådan positionsförskjutning kan omedelbart avläsas i det faktum att det 1994 känns naturligare att ge mångfalden inom denna del av litteratur-

vetenskapen samlingsrubriken "feministisk litteraturforskning" istället för "kvinnolitteraturforskning".

Men framförallt har vi eftersträvat att låta denna uppmärksamhet på förändringar och annalkande strömkastningar avspeglas i vårt urval av artiklar. Mångfalden som karaktäriserar forskningsfältet svär förvisso mot alla försök till generaliseringar av trender och teorier på utgång respektive ingång, men vi har ändå försökt finna en medelväg mellan ytligheterna. En god guidning har vi haft av deltagarna i *KvT:s enkät* om feministisk litteraturforskning. Vi lät tre frågor om forskningens dåtid, nutid och framtid gå runt bland ett stort antal svenska litteraturforskare. Gensvaret var glädjande stort, frågorna spirituellt och ambitiöst besvarade. Sammanställningen av svaren, som vi publicerar här, ger en unik möjlighet för alla läsare att själva avlyssna mångstämmigheten och överblicka mångfalden av teoretiska infallsvinklar.

Ett nytt namn som nämns av flera av enkätens deltagare är den franske kultursociologen *Pierre Bourdieu*. *Toril Moi*, *Eva Lilja*, *Anna Nordenstam* och *Donald Broady* granskar, tillämpar och kommenterar Bourdieus tankar och begrepp i varsin artikel. Vi ställer oss med denna breda introduktion av Bourdieu på det litteraturvetenskapliga "fältet" frågan om fransk kultursociologi kommer att bli för 90-talets feministiska litteraturforskning vad *Julia Kristevas* psykolingvistik var för 80-talets? Julia Kristeva introducerades för *KvT:s* läsekrets i en stor intervju i 1984 års litteraturnummer och har alltsedan dess kommit att inta en huvudroll som inspiratör för en hel generation feministiska litteraturvetare. I en debattartikel i detta nummer hävdar *Kristin Järvestad* den inte helt okontroversiella uppfattningen att Kristevas teorier riskerar att leda kvinnolitteraturforskningen in i en återvändsgränd.

Vi ser det också som betydelsefullt att två av detta nummers artiklar behandlar kvinnliga poeter – det gäller förutom Eva Liljas Bourdieu-inspirerade analys av fyrtiotalstryckern *Elsa Graves* författarskap även *Annelie Bränströms* artikel om just de kvinnliga fyrtiotalstryckerna i litteraturhistorien där den

inledningsvis omnämnda Rut Hillarp ägnas särskilt intresse. Poesiforskningen har hittills varit ett sorgligt eftersatt område för den feministiska litteraturforskningen. Med dessa artiklar vore vi glada om vi kunde förutspå ett trendbrott.

Lise Busk Jensens artikel tar upp genreperspektivet från 70-talets politiskt förankrade kvinnolitteraturhistoria och försöker vidareutveckla idéerna men nu genom förankring i det litterära materialet. Hennes genremodell om den kvinnliga bildningsromanen lyfter fram tre varianter som tillsammans gestaltar medelklasskvinnans liv och identitet under romantiken. Har kvinnolitteraturen sin egen bildningsroman och sina egna genrer?

Naturligtvis skulle inte ett feministiskt litteraturforskningsnummer av år 1994 vara fullständigt utan att vederbörlig uppmärksamhet ägnades åt det stora pionjärprojektet *Nordisk kvinnolitteraturhistoria*. Under 1993 sjösattes lyckligen projektet för offentligheten genom publiceringen av de två första kritikerrosade volymerna. Att detta arbete inneburit lika delar transpiration och inspiration för de många involverade skribenterna, berättar en av de danska medarbetarna *Anne Birgitta Richard* i krönikan. "Århundradets litteraturhistoria" är rubriken på hennes personliga arbetsrapport, som avslutar numret tillsammans med ett par recensioner och ett lika personligt och läsvärt porträtt av *Mathilda Mallings*, skrivet av *Birgitta Ney* som nyligen blev doktor på ämnet.